

n Stilte, woar je ales heuren

n verhaal ien t Grunnegers deur Bé Kuipers

Ien vekaanzietied is t nog slimmer as aans: der is waaineg te doun ien Saauwerd. Joa, der gebeurt netuurlek wel n beetje. Sums allerdeegs wel twij beetjes. Bieveurbeeld ale mörgens en oavends. Den roast ter drok verkeer over provinzioale weg deur dörp, de spits van forenzen.

Sums ook jakkern der ien de spits grode trekkers op dikke banden brommend deur dörp, mit monsterleke gevoartes der achter. Of troage trekkers mit wel twij woagens mit hooipakjes. En steevast mit n laange sleep auto's der achter aan. (Woarom dij toch altied net ien de spits rieden...?) Mor tussen tied is t toch hail rusteg.

Rust. Ik maag doar haile geern over. Mien mooiste mement is op zundagmörgen, om kovvietied bie zummerdag, mit mooi weer. Den zit ik mit mien vraauw ien boeten. t Is den hail stil. Haalfschaid van Saauwerders ligt nog op ber en aander haalfschaid zit ien kerk. En ook mainste boeren holden zundagsrust. Wat wil n mens nog meer?

Nou..., dat is te zeggen. Ien week bennen der wél veul geluden. Geluden van waark. De grasmaaiers van Ability bieveurbeeld, dij ik gekscherend de 'maimaffia' nuim. Vanwege t keboal dat ze moaken as ze mit heur motorstrimmers aan gaang bennen. En traauwens ook om t mooie woord: twij moal de 'm' en aal dij 'a's.

Je kinnen dat gejank al van verren heuren, allerdeegs van aanderkaant dörp. Begriep mie goud, ik heb niks tegen Ability en de manlu dij doar waarken. En t waark wat ze doun, mout ook gebeuren. Mor ze moaken wel n bult lewaai. Ook as maimesien over t grasveld, 't gat van Saauwerd', doavert is t n hail gebrom.

Lestdoags nog, dou kwam mie der toch n apperoat bie slootswaal van t Gruine Loantje. n Trekker mit n hydraulisch bedaind maaiapperoat ter aan. n Braide maaibaalk en n dikke flexibele buis der aan, dij t maaisel doalek opzoog en ien n woagen spoot, achter trekker. Hoeregek wat n keboal, ik docht eerst dat wereld verging. Mor dat gebeurde nait, gelukkeg.

En den heb ik t nog ins nog nait over boeren en heur mesienen. Ik woon aan achterkaant van dörp, dus ik heb der t mainste 'genot' van. Grasmaaien, grasschudden, en nog n moal schudden en meschain nóg n moal. Vervolgens t gras roapen om t ien te koelen, of t ien pakjes paarzen. Doarnea kunstmis streuen, of - sums ook én - injecteren mit gier. En den weer vannijs maaien... Ales gepochard goande mit toerloos trekkegebrom.

Ook mien baaide burenen bennen sums aan t kluzzen. Aan ain kaant klopt en klundert t ien hoes dat t doavert en aan aander kaant heur ik regelmoateg n cirkelzoag janken. En den ben ik ter nóg nait! Verbaauwen van kerkje van Klaain Wetsen is net kloar. t Is werkelk hail mooi worden, doar nait van. Mor doarvéúr was t n geklop en getimmer, geboor en gezoag. Wie konden t bie ons ien Saauwerd dudelk heuren as wie ien boeten zaten.

Net nog is der n nije parkeerploats veur t kerkje aanlegd. t Zaand mos aanstamp worden mit n mechoanische trilploat, ain mit n benzinemotor. Den wait je t wel, qua geluud. Doarneaast is de restauroatsie van meulen ien Klaain Wetsen volop aan gaang. En din is der ook voak nog t geronk van dij lutje vlaigtugen ien lucht, ik bedoul dij van Eelde. Juust mit mooi weer en ook op zundag. Dus proat mie nait van rust en stilte.

De Frans-Amerikoanse schriever George Steiner vient ien dit verband dat meziek, en benoam klassieke meziek, deur de aiwen hin aal harder worden is. Even n roege greep: vrouger was n symfonie van Haydn (2e helft 18e aiw) zo zaacht, dat je der gewoon bie proaten konden, wat t publiek ook werkelk dee ien dij tied.

Dou kwamen Beethoven (ta-ta-ta-tààà), Schubert, Mendelssohn, Berlioz, Wagner, Brahms en nog n haile rieg. Meziekstukken werden aal langer en veuraal mit veul meer contrasten,

haarder en zachter. En aan t end van Romantiek kwamen Bruckner en Mahler mit heur grootse symfonieën, sums meer as honderd man op t podium. Mit keihaarde, spetternde fanfares en oorverdovend paukengerovvel.

Mor t klapstuk was - nog altied volgens Steiner - Stravinsky's balletemeziek 'Le Sacre du printemps', wat n enorme rebulie gaaf bie eerste opvoeren ien Paries ien 1914. n Kakofonie van haarde geluden van t orkest, daansers mit vremde fratsen en roar gespinhak. En benoam ook van t publiek, n gebelk, gejoel en gefluit van ofkeurens, ze vonden t vrezelk. Ik mout zeggen: der zit wel wat ien dij redenoatsie van Steiner.

En den heb ik t nog ins nait over de keihaarde moderne meziek, van bieveurbeeld house-party's en dansfeesten (spreek oet: dènsfeesten). Ien joaren zesteg begon dat aal. k Heb ter zulf aan mitdoan, ik zat dou ien n beatband. Wat wie van oldere mensen voak te heuren kregen was: "Kin t nait wat zachter?" Wie haren doar netuurlek onze slinger aan en vonden juist hou haarder hou mooier.

En nóg, kom je ien n café of bar den mout je haard belken om boven meziek oet te komen om joe n verteren te bestellen. Of je mouten t ien geboarentoal doun, wat nait ongebruikelk is ien dij kringen. n Goud gesprek kin je den wel vergeten. Kortom, wie mouten ons der wel bie deelleggen dat ter aal meer lewaai is ien wereld.

t Is dus allaank nait meer zo as ien t bekende gedicht "Akkerleven", van de dichter Hubert Korneliszoon Poot (1689-1733), woarvan de begunregels luden: Hoe genoeglijk rolt het leven / Des gerusten landmans heen... n Slim idealizeerd lofdicht op t boerenleven oet begun 18e aiw. (Traauwens, ien ditzulfde gedicht stait nóg n bekende zin: Zeven kinders en een wijf / Zijn zijn daag'lijks tijdverdrijf. Mor dat even terzijde.)

Pladdelaand is gain oase van rust meer, zoas ien dit gedicht. Dat was ien 18e aiw meschain zo (wat traauwens nog de vroag is; der was ook veul aarmoede). Boeren doun tegenwoordeg alles zulf, hail aans as tot vlak noa twijde wereldoorlog. Dou haren n boeren personeel en ale waark was handwaark. En dat mouk hoast gain lewaai. Maaien mit n zaais, plougen mit n span peerden, hooien mit hooivörk.

Herman Sandman, dij n joarofwat leden bie Gezinsbode ien Stad waarkte, het n boukje soamensteld van zien columns dij e ale weken ien dij kraant schreef: 'De laatste bus naar Slochteren'. Hai zegt ien ain van dij columns: "Bedrieveghaid heurt bie t pladdelaand, as je doar nait over kinnen mout je aargens aans wonen goan." (deur mie overzet ien t Grunnegers).

Sandman is iendertied van Stad noar t pladdelaand verhoesd, noar Slochteren. Hai docht doar ook rust te vienden. Mor t is doar net zo'n lewaaihoudel as ien hier Saauwerd, begriep ik oet zien columns. Ik ben t wel mit hom ains, t is de tiedgeest en doar mout je gewoon ien mit. En de moderne tied het toch ook veurdailen brocht, benoam veur aarbaiders. Want t was vrouger laank en haard knooien, veur waaineg loon, ien n onderdoanege posietsie.

Mor toch, ik ben ientied wel op n leeftied kommen dat ik laiver stilte heb. Gain doodse stilte, mor n stilte woar je ales heuren kinnen. n Zummeroavond ien t langste van doagen. t Is licht tot n uur of elf en nog lekker zwoul. Wiend is liggen goan en boeren bennen ook stopt mit heur mesienen. t Rode licht van zun, dij al ondergoan is, zit ien t noorden, achter Klaain Wetsen.

Wie zitten achter t hoes mit n glaske wien. Mien vraauw het n paar keerzen aanstoken. Den kin je zo'n haile mooie, zachte stilte hebben. Je heuren n hond blavven bie n boerderij ien de verte. Twij scholeksters dij 'piekend' over vlaigen. n Kiewiet ropt boven t gruinlaand. t Zachte soezen van n enkele auto over provinzioale weg. n Kraai fladdert boven ien n hoge boom. Twij mensen dij n endje lopen en doarbie wat proaten.

Zuk soort geluden bedoul ik, nait apmoal touglieks mor mit laange tussenpozen. En onderwiel n leger kikkers ien sloot achter ons toen, aingoal te kwaken. Och, ik vien dat toch zo lekker... Dat komt veur mie dicht ien de buurt van wat je geluk nuimen kinnen.

Trauwens, ik heurde lest ain dij nait sloapen kon van al dat gekwaak van kikkers. On-begriepelk! Ik vien dat gekwaak zo rustgevend en zo bie t pladdelaand heuren. En ook bie zumerdag heuren. As ik op ber goa en ik heur dij kikkers, mout ik moaken dat ik ter kom te liggen, aans vaal k eerder al ien sloap. Valen, ienderdoad joa, mit ale gevolgen. Oké, ik heb den ook wel ais n glaské wien op...

Groninger verhalen online

De eerder verschenen Groninger verhalen van Bé Kuipers staan 'los' online via:

 www.contactblad.info/groningerverhalen.html

Fotografisch Geheugen

Tolhuisje bij Sauwerd in 1930



In deze zomerse editie van het Contactblad een verkoelend winters plaatje van het tolhuisje dat tussen Sauwerd en de Hekkumerweg/Villa Hecticum heeft gestaan aan westzijde van de weg, toen Winsumerstraatweg geheten. Deze foto dateert uit ca. 1930.

Dit is één van drie foto's van dit tolhuisje uit de collectie van Hans Zant. Op de andere twee foto's staan mensen. Die foto's zijn in september in het Contactblad te zien.